

Big data en handschriften van Christiaan Huygens

In de achtste aflevering van een serie combinatie-besprekingen (digitaal & speciaal) schenkt Jos Damen aandacht aan een onderzoek naar big data van bibliotheekcatalogi en een catalogus van het werk van het Nederlandse genie Christiaan Huygens.

Door: Jos Damen

Catalogue of the manuscripts of Christiaan Huygens, including a concordance with his Oeuvres complètes | Ed. by Joella Yoder | Leiden: Brill | ↗ 2013 | 344 p. | ISBN 789004235649 | € 134 | ●●●●○

Brian Lavoie | *Not Scotch, but Rum. The Scope and Diffusion of the Scottish Presence in the Published Record* | Dublin, Ohio: OCLC Research | ↗ 2013 | 39 p. | Gratis digitale versie: tinyurl.com/pdb9je9 | ●●●○○

Bibliotheken spelen een belangrijke rol bij de vooruitgang van de wetenschap. Twee recente, zeer verschillende boeken illustreren dat. Het ene is een klassiek boek, uitgegeven door een belangrijke uitgever uit Leiden en Boston (Brill). Het andere betreft een digitale uitgave van OCLC, een grote bibliotheekorganisatie. Ook qua onderwerpen lopen de uitgaven enorm uiteen, maar een ding hebben ze gemeen: ze zijn allebei handig voor onderzoek. Zonder twijfel is Christiaan Huygens een van de grootste Nederlandse wetenschappers. Eigenlijk kunnen alleen Lorentz, Kamerlingh Onnes en Oort zich met hem meten. Een catalogus van de brieven en manuscripten van Huygens is een gebeurtenis van de eerste orde. De auteur van het boek, de Amerikaanse Joella Yoder, heeft er 27 jaar aan gewerkt, en het resultaat is *superb*. Het boek is onmisbaar

voor wie niet alleen wil weten wat Huygens schreef, maar ook waarom hij dat deed en hoe hij dacht. Ik zal dat laten zien aan de hand van een voorbeeld.

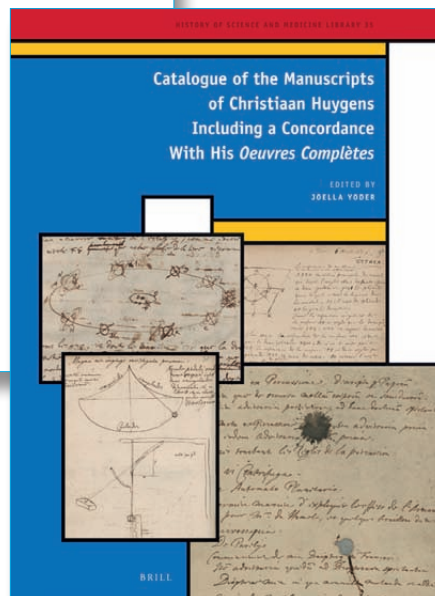
Verbintenis

Eerst de titel van het boek: *Catalogue of the manuscripts of Christiaan Huygens, including a concordance with his Oeuvres complètes*. Dat vraagt om uitleg. Een catalogus van Huygens' handschriften samenstellen is op zich al monnikenwerk, maar Yoder zorgt er met de concordantie in haar boek voor dat er eindelijk een verbintenis is tussen de handschriften en de Verzamelde Werken van Huygens (*Oeuvres complètes*).

Een voorbeeld: in de inventaris van de collectie HUG 1, boek F, staat: '174r OC 21: 410 n.3. - inc *La parallaxe du Soleil*. NOT EDITED. A note regarding the obliquity of the

Not Scotch, but Rum:
The Scope and Diffusion of the Scottish Presence in the Published Record

Brian Lavoie
Research Scientist
OCLC Research

ecliptic; drawings of conics; calculations related to the distance of the earth to the sun' (pagina 34). Deze passage betekent dat in deel 21 van de *Oeuvres complètes* van Huygens op pagina 410 een overeenstemmende passage gevonden kan worden. Met de concordantie in Yoders boek kan iedereen bij het bestuderen van de werken van Huygens teruggrijpen op zijn handschriften en als het ware 'terugduiken' in zijn originele werk. Dit is, kortom, een ge-wel-dig boek. Het enige minpuntje is wat mij betreft de kwaliteit van de afbeeldingen. Bij zo'n duur boek horen meer en betere illustraties.

Big data

Uit een ander vaatje tapt Brian Lavoie, onderzoeker bij OCLC. In *Not Scotch But Rum* (woordgrapje) laat hij zien hoe men met een grote hoeveelheid bibliografische gegevens (big data) een analyse kan uitvoeren. De analyse van big data wordt regelmatig bekritiseerd (Van Dijstelberge, Oostendorp), maar Lavoie komt met een aantal aardige resultaten.

Lavoie heeft voor dit rapport uit 255 miljoen verschillende titels uit de WorldCat-database alle titels geselecteerd die ofwel in Schotland zijn

gepubliceerd ofwel door Schotse auteurs zijn geschreven. Hij legt zijn werkwijze netjes uit. Schotland wordt door hem gebruikt als voorbeeld en staat daarmee model voor een analyse van het nationale erfgoed van een land.

Het onderzoek levert de volgende conclusies op. De aanwezigheid van een land kan je deels identificeren door te kijken naar geautomatiseerde bibliotheekgegevens. Voor Schotland kom je dan op 2 miljoen publicaties uit, verspreid over de hele wereld. *Treasure Island* is het meest wijd verspreide Schotse boek. In de misdaadliteratuur is de *Tartan Noir* (deels gebaseerd op *The Strange Case of Dr Jekyll and Mr Hyde*) het meest invloedrijk. Als een bibliotheek de bijdrage van eigen land of regio aan het gepubliceerde erfgoed wil bewaren, is het interessant om te zien hoe dat erfgoed is vertegenwoordigd in de wereld. Met name de analyse door Lavoie van de aanwezigheid van Schotse auteurs in internationale bibliotheken geeft een goed beeld van de invloed van Schotland. Wellicht ook toepasbaar voor Nederland? <

Jos Damen is hoofd van bibliotheek en IT bij het Afrika-Studiecentrum in Leiden.